

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy zveřejňuje výsledky výzkumu zaměřeného na spokojenost žen s péčí v českých porodnicích

Výzkumný tým Katedry psychologie FF UK realizoval v letech 2010–2012 výzkum zaměřený na psychosociální aspekty péče v českých porodnicích. Podrobné výsledky jsou k dispozici v publikaci ***Psychosociální aspekty v současném českém porodnictví – kvalita perinatální péče očima rodiček***, která právě vychází ve Vydavatelství FF UK.

Publikace přináší aktuální informace o spokojenosti žen s péčí v českých porodnicích na základě dat od reprezentativního souboru 1195 českých rodiček, které porodily v letech 2005–2012 ve zdravotnických zařízeních v ČR. Obsahuje výsledky hodnocení perinatální péče pro celou ČR, pro jednotlivé kraje a její součástí je i vyhodnocení některých vybraných porodnic. Porovnávány jsou fakultní a nefakultní nemocnice, malé a velké porodnice (podle hranice 500 a 800 porodů za rok) a různé skupiny zdravotníků (porodní asistentky a lékaři na porodnickém oddělení a zdravotníci pečující o rodičky a zdravotníci pečující o novorozence v rámci poporodní péče). Pozornost je věnována i rozdílům ve spokojenosti u prvorodiček a vícerodiček, žen po přirozeném porodu a po císařském řezu, žen s nižším a vyšším vzděláním, žen ubytovaných na nadstandardním a na běžném pokoji a žen, které porodnici hodnotily do dvou měsíců/jednoho roku po porodu a později.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že se české porodnictví i přes svou vysokou kvalitu potýká s některými závažnými nedostatky v psychosociální oblasti. Týkají se především neposkytování

dostatečných informací a nerespektování přání žen ohledně způsobu vedení jejich porodu. Mezi nejslabší stránky dále patří malá psychická podpora žen v průběhu porodu i v poporodním období a neosobní, nadřazený a rutinní přístup některých zdravotníků, a to zejména ve fakultních porodnicích a v porodnicích s více než 800 porody za rok.

Celkové hodnocení porodnic v ČR

S péčí v průběhu porodu bylo spokojeno 70 % žen, spokojenost s poporodní péčí (na oddělení šestinedělí) vyjádřilo 61 % žen. Při příštím porodu by si tutéž porodnici vybralo 62 % žen a 65 % žen by ji doporučilo přátelům a známým.

Spokojenost s péčí v průběhu porodu

Na porodnickém oddělení byly ženy nejvíce spokojeny s **fyzickým pohodlím a službami** (spokojenost 69 %), nejméně byly naopak spokojeny se svou **účástí na rozhodování** – pouze 35 % žen uvedlo, že měly možnost odmítnout v průběhu porodu rutinní zákroky a vyšetření, a pouze 24 % žen sdělilo, že měly možnost volby porodní polohy; necelých 42 % žen se domnívalo, že zdravotníci respektovali přirozené tempo jejich porodu (na tyto položky odpovídaly pouze ženy s porody bez vážnějších komplikací).

Necelých 60 % žen hodnotilo lékaře na porodnickém oddělení jako ochotné, stejný počet žen je považoval za laskavé a vstřícné. Důvěru v lékaře mělo 54 % žen. Polovina žen hodnotila přístup lékařů jako citlivý a ohleduplný a 55 % žen uvedlo, že s nimi lékaři jednali jako s rovnocennými partnery. Více než polovina žen označila přístup lékařů za neosobní. Spokojenost s porodními asistentkami byla vyšší než spokojenost s lékaři, avšak ani celkové hodnocení porodních asistentek nelze považovat za uspokojivé: porodní asistentky byly ochotné podle 65 % žen, laskavé a vstřícné podle 67 % žen, důvěru v porodní asistentky mělo 57 % žen. Podle 53 % žen byl přístup porodních asistentek citlivý a ohleduplný a 59 %

žen uvedlo, že s nimi porodní asistentky jednaly rovnocenně. Necelá polovina žen hodnotila přístup porodních asistentek jako neosobní.

Pouze 46 % žen uvedlo, že dostávaly na porodnickém oddělení celkově dostatek informací a 60 % žen považovalo informace, které od zdravotníků obdržely, za srozumitelné. Stejný počet žen vyjádřil spokojenost s dosažitelností personálu. Necelých 62 % žen uvedlo, že je zdravotníci předem informovali o chystaných zákrocích a vyšetřeních. Pouze 67 % žen mělo soukromí během první doby porodní.

Spokojenost s poporodní péčí

Na oddělení šestinedělí ženy hodnotily nejlépe **zapojení rodičky do rozhodování** (spokojenost 76 %) – spokojenost se týkala zejména možnosti rozhodovat o kontaktu se svým dítětem na oddělení šestinedělí. Nejméně byly ženy naopak spokojeny s tím, do jaké míry byl **přístup zdravotníků rovnocenný a individuální** (spokojenost 48 %). Zhruba polovina žen uvedla, že zdravotníci nebrali ohledy na to, že žena kojí, a vyžadovali okamžité přerušení kojení kvůli příchodu vizity, a téměř polovina žen považovala přístup zdravotníků za neosobní a nadřazený. Podobný počet žen uvedl, že od zdravotníků dostávaly nejednotné a navzájem si odporující informace. Pouze 53 % žen uvedlo, že se jim od zdravotníků dostalo rady a pomoci v souvislosti s kojením a jen 39 % žen uvedlo, že od zdravotníků na oddělení šestinedělí obdržely celkově dostatek informací. Jen 40 % žen mělo pocit, že se jim od zdravotníků dostalo emoční podpory. Pouhých 33 % žen vyjádřilo spokojenost se stravou; ženy v dotazníku opakovaně uváděly, že strava, kterou dostávaly na oddělení šestinedělí, byla nezdravá a zcela nevhodná pro kojící matky.

Pozn. Vzhledem k relativně vysoké spokojenosti se zdravotnickou péčí obecně zahrnují výsledky uvedené v této zprávě pouze ty kategorie odpovědí, které vyjadřují maximální spokojenost, tj. odpovědi s nejvyšším bodovým ohodnocením na

4bodové škále. Podrobnější informace o způsobu vyhodnocení viz kap. Metodika v uvedené publikaci.

Co české ženy chtějí?

Analýza prediktorů spokojenosti žen s péčí na **porodnickém oddělení** ukázala, že spokojenost ovlivňuje zejména: **včasné a dostatečné informování o plánovaných zákrocích a vyšetřeních, soukromí během první doby porodní, laskavý a vstřícný přístup lékařů a důvěra k lékařům.** Pro spokojenost s péčí na **oddělení šestinedělí** je rozhodující opět **včasné informování o plánovaných zákrocích a vyšetřeních (týkajících se matky i dítěte), aktivní nabízení pomoci s kojením, dosažitelnost zdravotnického personálu, úcta a respekt zdravotníků a jejich citlivý přístup.**

Spokojenost u vybraných skupin rodiček

S péčí v porodnici byly **spokojenější vícerodičky** než prvorodičky a **ženy rodičí v nefakultních nemocnicích** než ženy, které porodily v nemocnicích fakultních. S péčí na oddělení šestinedělí byly kromě vícerodiček a žen rodičích v nefakultních nemocnicích spokojenější i **ženy s nižším vzděláním** a **ženy, které porodily v porodnici s méně než 800 porody za rok.** Ve světle výsledků tohoto výzkumu se tedy jeví jako problematický návrh rušení menších porodnic, neboť právě v porodnicích s počtem porodů nižším než 800 ročně byly ženy s perinatální péčí spokojenější než v porodnicích s vyšším počtem porodů. Pro tento závěr svědčí i výsledek srovnání spokojenosti žen ve fakultních a nefakultních nemocnicích, z něhož je zjevné, že v nefakultních nemocnicích, které jsou zpravidla menší, byla spokojenost žen s péčí výrazně vyšší.

Hodnocení podle krajů

Nadprůměrné hodnocení porodnic bylo zjištěno v **Olomouckém, Zlínském a Středočeském kraji**, naopakvýznamně nižší (oproti celorepublikovému průměru) byla spokojenost s poporodní péčí (tj. s péčí na oddělení šestinedělí) v **pražských** porodnicích.

Účelem této výzkumné zprávy je podat zpětnou vazbu zdravotníkům v oblasti porodnictví a poskytnout informace o patientské spokojenosti vedení nemocnic, zřizovatelům zdravotnických zařízení a osobám rozhodujícím o koncepci zdravotní politiky. Studie má zároveň přispět i k větší informovanosti laické veřejnosti a především budoucích rodičů o situaci v současném českém porodnictví a o možnostech, které svým klientům nabízí.

Publikace:

Takács, L., Seidlerová, J., Horáková Hoskovcová, S., Šulová, L., Štětovská, I., Zejdová, H., Kolumpková, M. *Psychosociální aspekty v současném českém porodnictví. Kvalita perinatální péče očima rodiček*. FF UK, 2012.

Kontakty:

Mgr. Lea Takács, Katedra psychologie FF UK, e-mail:leah@volny.cz

MUDr. Jitka Seidlerová, Ph.D., II. interní klinika LF UK v Plzni, e-mail:seidlerovaji@fnplzen.cz

V Praze dne 7. 1. 2013
